

Published by
BYELORUSSIAN-AMERICAN
ASSOCIATION, Inc., U. S. A.
and BYELORUSSIAN
CANADIAN ALLIANCE

Беларус

ЧАСАПІС БЕЛАРУСАУ ПАУНОЧНАЕ АМЭРЫКІ BIELARUS — BYELORUSSIAN NEWSPAPER OF NORTH AMERICA

Год XVII № 114

Кастрычнік 1966.

NEW YORK — TORONTO

October 1966.

Vol. XVII № 114

ПАЛІТЫЧНЫЯ ДАСЯГНЕНЬНІ СУСТРЭЧЫ

Сёлетня Сустрэча Беларусау Паўночнае Амэрыкі ў Кліўлендзе наглядна паказала ѹ пацвердзіла паважныя палітычныя дасягненны абедзвою цэнтральных і рэпрэзэнтатыйных грамадзкіх арганізацыяў Паўночнае Амэрыкі — Беларуска-Амэрыканскага Задзіночання ў Згуртаваныя Беларусаў Канады, што арганізавалі Сустрэчу. На Сустрэчу зъехаліся шматлікія прастайнікі з усіх буйнейшых беларускіх асяродкаў у розных штатах ЗША правінціях Канады, а таксама із шмат якіх меншых груп. Шматкалькасны ўздел на Сустрэчы прастайнікоў Згуртаваныя Беларусаў штату Іліной у Чыкага, што да БАЗА не належыць і існуе самастойна, добра заманіфеставаў салідарнасць і супрацоўніцтва гэтае арганізацыі з БАЗА. Палчас усіх трох дзён Сустрэчы сярод ейных удзельнікаў панаў узвышаны патрыятычны настрой. У афіцыйных нарадах і прыватных гутарках у часе Сустрэчы вычувалася пойная згода, салідарнасць і аprobata ѹдзейнай лініі ѹ канкрэтнай дзейнасці як БАЗА, гэтак і ЗБК.

Супольныя прэсавы орган гэтых арганізацыяў — газета „Беларус” атрымала пойнае прызнанне ѹ падтрыманье. Сустрэча наагул заманіфеставала глубокую сяброўскую дружбу ѹ узаемнае супрацоўніцтва Беларусаў Паўночнае Амэрыкі ў межах іхных цэнтральных арганізацыяў — БАЗА ў ЗБК.

Гэта дасягненны ў галіне нашага чутнага беларускага жыцця. Але якія меншыя, а магчыма ѹшчэ больш эфектыўныя былі дасягненныі ў галіне нашае вонкавае палітыкі ў разрезантані.

Ад імя ѹдзельнікаў Сустрэчы быў высланыя прывітальныя лісты Прэзыдэнту ЗША Лінданду Б. Джансану, Віце-Прэзыдэнту Губерту Г. Гамфры, тым сэнатарам і кангрэсменам, губернатарам штатаў і мэрам гарадоў, якія, у той або іншы спосаб, канкрэтна выказвалі ѹ выказваючыя пыткі кожнай нагодзе сваю прывязні да беларускага народу ѹ сымпаты да ягонае нацыянальна-вызвольнае ѹдзей. Разам з прывітальнікімі былі разасланы ѹ рэзалюцыі, прынятые на Сустрэчы.

Галоўная Управа ЗБК выслала такія прывітальныя лісты разам з рэзалюцыяй Сустрэчы прэм'ер-міністру Канады Пірсану ѹ іншым высокім дастойнікам і адказным канадскім палітыкам.

У вадказ на прывітальне ѹ разалюцыю, высланыя Прэзыдэнту ЗША, з ягонага даручэнняня Дзяржаваў Дэпартамант адказаў Галоўной Управе БАЗА афіцыйным лістом наступнага зъвесты:

The President has asked me to reply to your letter of September 5, 1966 enclosing the resolution passed by the Seventh Convention of Byelorussians of North America.

The President regrets that time does not permit him to respond personally to the many organizations which correspond with him in connection with commemorative celebrations. The numerous useful activities of the Byelorussian-American Association are well known to and are appreciated by the United States Government. Your organization and other like it play an important role in promoting mutual understanding among the many diverse groups and interests which comprise the American community.

I should like to take this opportunity to wish your organization continued success and to reaffirm our government's policy of support for the just aspirations of all the peoples of the Union of Soviet Socialist Republics, without attempting to prejudice the political arrangements which these peoples might choose if they were free to do so.

Sincerely yours,
Walter J. Stossel, Jr.
Deputy Assistant Secretary of State
for European Affairs.

Гэта на що іншае, як афіцыйнае выражэнне Урадам Задзіночаных Штатаў потому поўнага даверу да БАЗА ѹ ягонае дзеянасці. Афіцыйным лістом падобнага зместу Дзяржаваў Дэпартамант ЗША адклікнуўся быў і на сёлетнія ўгодкі 25 Сакавіка.

Спасярод лістоў ад сэнатарапа ЗША ѹ сувязі з сёлетнім Сустрэчай асаўліва вымоўны ѹ палітычна важны ліст, які прыслаў Галоўная Управа БАЗА сэнатар Томас Дж. Дод ад штату Канектыкат:

Thank you for your letter and for sending me copies of the resolution adopted at the 7th Convention of the Representatives of the Byelorussian Organizations of North America.

The Byelorussian people are better qualified to speak of the horrors of Communism than are many selfproclaimed “experts” who tell us that Communism is really nothing to be feared.

The ruthless assault upon the freedom, religion, and cultural heritage of the people of Byelorussia is a prime example of the pattern of Communism expansion.

Unfortunately, many in the West are slow to learn the lessons which are implicit in your own experience who are now held captive behind the Iron Curtain.

Your continuing efforts to alert Americans to the real nature of Communism is to be applauded by all who love liberty.

If I may be of assistance at any time, please let me know.

With best wishes.

Sincerely,
Thomas J. Dodd.
United States Senator.

Словы запраўднай прыязні ѹ заўгненія ѹ палітычным і маральным падтрыманыя нашых нацыйнальных імкненняў знаходзім у лісце Амерыканца беларускага падхождання сенатара ад Каліфорніі Томаса Г. Кукеля:

Thank you for your letter. As you know, I share your concern for captive peoples and have spoken on this subject on the Senate floor. A copy of my remarks is enclosed for your information. I am a co-author of Senator Dirksen's resolution and am interested in securing its passage. I have been in touch with members of the Committee on Foreign Relations to urge that hearings be held on this resolution. As yet, regrettable, the Committee has not seen fit to take action. Please be assured that I continue to give this proposal my active support.

With kindest regards,

Sincerely yours,
Thomas H. Kuchel
United States Senator.

У лісце сенатара Т. Кукеля ўспамінаецца рэзалюцыя сэнатарапа Дэрксаона, якую ён прадставіў быў у Сенате і ѹ якой прасіў Прэзыдэнта ЗША паставіць на парадку Дні Задзіночаных Наций ў справу самавызначэння ѹ вызваленія паніяволеных камунізмам народаў, у тым ліку ѹ беларускага народа.

Сэнатар Пэтэр Г. Дамінік із штата Колёрадо ў сваім лісце Галоўной Управе БАЗА пісаў наступнае:

Many thanks for your kind letter and for sending me a copy of the resolution of your recent Convention. I am encouraged by your words of support and assure you I will continue to support toward the eventual liberation of all captive nations.

Best regards.
Sincerely,
Peter H. Dominick
United States Senator.

Падобныя лісты з падзякамі ѹ заўгненіямі маральнае ѹ палітычнае дапамогі прыслаў нам ѹшчэ сенатар ад Огаё Франк Дж. Ляўшэ,

сэнатар ад Пэнсільвяніі Юдж Скот, сэнатар ад Нібраскі Роман Л. Грушка, сэнатар ад Нью-Ёрку Джэкаб К. Джэйтс, які адначасна паведаміў, што ѹ найбліжэйшых дніх ён зъмесціц рэзалюцию Сустрэчы ѹ сенатскай часці „Кангрэсавага Рэкорду”, ды мэр гораду Нью-Ёрку Джон В. Ліндзі ѹ губернтар штату Огаё Джэмс А. Родас.

Спасярод лістоў ад атрыманых ад шмат якіх кангрэсменаў, першнаперш заслугоўвае на асаўлівую ўвагу ліст ад кангрэсмена з Алібамы Джона Г. Бакэнана:

I appreciate more than I can say your kind remarks concerning my interest in the people of the Captive Nations of Europe and I assure you that I will continue to give them my full support.

For your interest I am enclosing a copy of an excerpt from the Congressional Record in which I entered your resolution passed at your seventh joint Convention. I was most happy to be of assistance to you in this way, and hope that you will not hesitate to call on me if I can be of further service in the future.

With best wishes, I am
John H. Buchanan, Jr.
Member of Congress.

І ўзапраўды, у Кангрэсавым Рэкордзе за 7 верасення зъявіўся пойны тэкст рэзалюцыі Сустрэчы, прадстаўленай кангрэсменам Бакэнанам. Незалежна ад гэтага, кангрэсмен ад Нью-Ёрку Абрагам Дж. Мальтэр зъясціц лаўторна рэзалюцию Сустрэчы ѹ Кангрэсавым Рэкордзе за 20 верасення.

Асаўліва прыязні ѹ палітычна важны ліст Галоўной Управе БАЗА прыслаў кангрэсмен з Мэрыленд Самуэль Г. Фрыдэль:

As you know, I am sympathetic with the aims of the Byelorussian people and I have been pleased to join my colleagues in calling attention to the anniversary of Byelorussian Independence each year. Needless to say, I join the members of your association in hoping that some means can be found to free the Byelorussian people from Russian domination.

Warmest regards.
Sincerely,
Samuel N. Friedel, M.C.

Падобныя лісты на адрыс Галоўной Управы БАЗА прыслаці ѹшчэ й наступнія кангрэсмены: Самуэль С. Страттон ад штату Нью-Ёрку, Клірэнс Дж. Брайан — з Огаё, Джон Д. Дынгел — з Мічиган, Джон Дж. Гіліген — з Огаё, Вільям Г. Айрэс — з Огаё, Чарльс А. Ванік — з Огаё, Вайн Л. Гайс — з Огаё, Роднэй М. Лів — з Огаё, Чарлс А. Машэр — з Огаё, Дональд Д. Кленсі — з Огаё, Джон М. Ашбрук — з Огаё, Францыс П. Болтон — з Огаё, Томас Л. Ашлі — з Огаё, Вільям Г. Гарша — з Огаё, Вальтэз Г. Мэллер — з Огаё, Франк Т. Бой — з Огаё, Самуэль Л. Дыўін — з Огаё, Вільям Т. Кагіл — з Нью-Джээрзі, Эмільё К. Дадарыў — з Канектыкат, Чарлз Мік Матыяс — з Мэрыленд, Франк Гортон — з Нью-Ёрку, Эдвард Дж. Дэрвінскі — з Іліной, Джэнінгс Браен Дорн — з Паўднёвай Каралайны, Корнеліюс Е. Галіяр — з Нью-Джээрзі.

Асаўлівы ѹдзел на Сустрэчы ѹ выступленіі з прамовамі мэра гораду Кліўленду Рафала С. Лёкера, кангрэсмена з Огаё Майклі А. Фіена ѹ прадстаўніка ад Рэспубліканскай Партыі Рафала Дж. Парка ѹшчэ больш пачвярджаючы высокі атартытэт БАЗА ѹ вачох амэрыканскага грамадзтва.

Спасярод усіх найцікавейшай была прамова д-ра Ул. Набагеза, які, зрабіўшы экспкурс у гісторыю, за значыў, што сянянняшня царкоўная ўрачыстасць шчасліві суспала з вялікай юбілейнай датай — 675-мі ўгодкамі ад зацверджання ѹ 1291 годзе Усяленскім Візантыйскім Патрыярхам Праваслаўнай Літоўскай (г. зн. Беларускай) паводле пазнейшай тэрміналёгіі Мітрапаліі ѹ Наваградку. Наваградзкая Мітраполія абыimala тады Наваградзкую, Тураўскую ѹ Палацкую, а ад 1360 году — яшчэ й Ціверскую, Бранскую ѹ Валынскую царкі. „Як-же сымешнымі пасля сяцага ўзялікай юбілейнай датай — 675-мі ўгодкамі ад зацверджання ѹ 1291 годзе Усяленскім Візантыйскім Патрыярхам Праваслаўнай Літоўскай (г. зн. Беларускай) паводле пазнейшай тэрміналёгіі Мітрапаліі ѹ Наваградку. Наваградзкая Мітраполія абыimala тады Наваградзкую, Тураўскую ѹ Палацкую, а ад 1360 году — яшчэ й Ціверскую, Бранскую ѹ Валынскую царкі. „Як-же сымешнымі пасля сяцага ўзялікай юбілейнай датай — 675-мі ўгодкамі ад зацверджання ѹ 1291 годзе Усяленскім Візантыйскім Патрыярхам Праваслаўнай Літоўскай (г. зн. Беларускай) паводле пазнейшай тэрміналёгіі Мітрапаліі ѹ Наваградку. Наваградзкая Мітраполія абыimala тады Наваградзкую, Тураўскую ѹ Палацкую, а ад 1360 году — яшчэ й Ціверскую, Бранскую ѹ Валынскую царкі. „Як-же сымешнымі пасля сяцага ўзялікай юбілейнай датай — 675-мі ўгодкамі ад зацверджання ѹ 1291 годзе Усяленскім Візантыйскім Патрыярхам Праваслаўнай Літоўскай (г. зн. Беларускай) паводле пазнейшай тэрміналёгіі Мітрапаліі ѹ Наваградку. Наваградзкая Мітраполія абыimala тады Наваградзкую, Тураўскую ѹ Палацкую, а ад 1360 году — яшчэ й Ціверскую, Бранскую ѹ Валынскую царкі. „Як-же сымешнымі пасля сяцага ўзялікай юбілейнай датай — 675-мі ўгодкамі ад зацверджання ѹ 1291 годзе Усяленскім Візантыйскім Патрыярхам Праваслаўнай Літоўскай (г. зн. Беларускай) паводле пазнейшай тэрміналёгіі Мітрапаліі ѹ Наваградку. Наваградзкая Мітраполія абыimala тады Наваградзкую, Тураўскую ѹ Палацкую, а ад 1360 году — яшчэ й Ціверскую, Бранскую ѹ Валынскую царкі. „Як-же сымешнымі пасля сяцага ўзялікай юбілейнай датай — 675-мі ўгодкамі ад зацверджання ѹ 1291 годзе Усяленскім Візантыйскім Патрыярхам Праваслаўнай Літоўскай (г. зн. Беларускай) паводле пазнейшай тэрміналёгіі Мітрапаліі ѹ Наваградку. Наваградзкая Мітраполія абыimala тады Наваградзкую, Тураўскую ѹ Палацкую, а ад 1360 году — яшчэ й Ціверскую, Бранскую ѹ Валынскую царкі. „Як-же сымешнымі пасля сяцага ўзялікай юбілейнай датай — 675-мі ўгодкамі ад зацверджання ѹ 1291 годзе Усяленскім Візантыйскім Патрыярхам Праваслаўнай Літоўскай (г. зн. Беларускай) паводле пазнейшай тэрміналёгіі Мітрапаліі ѹ Наваградку. Наваградзкая Мітраполія абыimala тады Наваградзкую, Тураўскую ѹ Палацкую, а ад 1360 году — яшчэ й Ціверскую, Бранскую ѹ Валынскую царкі. „Як-же сымешнымі пасля сяцага ўзялікай юбілейнай датай — 675-мі ўгодкамі ад зацверджання ѹ 1291 годзе Усяленскім Візантыйскім Патрыярхам Праваслаўнай Літоўскай (г. зн. Беларускай) паводле пазнейшай тэрміналёгіі Мітрапаліі ѹ Наваградку. Наваградзкая Мітраполія абыimala тады Наваградзкую, Тураўскую ѹ Палацкую, а ад 1360 году — яшчэ й Ціверскую, Бранскую ѹ Валынскую царкі. „Як-же сымешнымі пасля сяцага ўзялікай юбілейнай датай — 675-мі ўгодкамі ад зацверджання ѹ 1291 годзе Усяленскім Візантыйскім Патрыярхам Праваслаўнай Літоўскай (г. зн. Беларускай) паводле пазнейшай тэрміналёгіі Мітрапаліі ѹ Наваградку. Наваградзкая Мітраполія абыimala тады Наваградзкую, Тураўскую ѹ Палацкую, а ад 1360 году — яшчэ й Ціверскую, Бранскую ѹ Валынскую царкі. „Як-же сымешнымі пасля сяцага ўзялікай юбілейнай датай — 675-мі ўгодкамі ад зацверджання ѹ

B I E L A R U S

Byelorussian Newspaper of North America

Published monthly by

BYELORUSSIAN-AMERICAN ASSOCIATION, Inc.

and BYELORUSSIAN CANADIAN ALLIANCE

Address in U.S.A.: 166 — 34 Gothic Drive, Jamaica, N. Y. 11432.

Address in Canada: Byelorussian Canadian Alliance

524 St. Clarence Avenue Toronto 4, Ont.

Subscription \$ 6.00 yearly.

БЕЛАРУС — Беларуская газета Паўночнае Амэрыкі

Выходзіць месячна.

Рэдагуе Калегія.

Выдаюць: Беларуска-Амэрыканскія Задзіночаныне

й Згуртуванье Беларуса Канады.

Выпіска з перасылкою — 6 дал. на год.

КАМУНІКАТ РЭДАКЦЫІ

У часе Сёмай Сустрэчы Беларусау Паўночнае Амэрыкі ў Кліўлендзе была добрая нагода для прадстаўнікоў Рэдакцыі „Беларуса“ абмеркаваць з некаторымі прадстаўнікамі беларускага грамадзтва ЗША. І Канады справы нашае газеты ёй ейнае будучыні. Прывемна было да-ведацца, што пытанье харктару газэты ёй ейнае паўтольчынае ідэйнае скіраванасці ў нікога не выклікала прынцыповых засыяргоў. Затое быў выказаныя важныя пажаданыні ёй зычэнні што да арганізацыйнага і тэхнічнага боку нашае газеты. Вось-жо бяручи на ювагу выказаныя пажаданыні ёй зычэнні, Рэдакцыя наважана ўжыццяць у далейшым наступныя меры-прывемствы:

1. „Беларус“ будзе выходзіць на 6-ёх бачынах даслошнія фармату з тым, што бачына 4-ая ў, у выпадку патрэбы, частка бачыны 5-ай будзе адведзеная для „Вестак з Канады“. Газета будзе выходзіць рэгулярна кожнага месяца ў канцы папярэдняга месяца за наступны месец. Выдаваныя часта з патрэбай ап-тадчыннасці г. зв. „падвойных нумары“ на 8-ёх бачынах за два месцы — у далейшым практикавацца як будуць. Калі-ж будуць зьяўляцца павялічаныя нумары на 8-ёх ці на 10-ёх бачынах, дык яны ўсёроўна будуть уважацца за адзіночныя ёткож-жо нумараваныя ёй адным толькі месяцам датаваныя. Гэтак можа быць у выпадку, калі, прыкладам, нейкая арганізацыя ці група людзей захоча з некай на-гады зъмісьціць у газэце большую колкасць свайго матарыялу, дзе-ля чаго зъвічайнага разъмеру газэты на 6-ці бачынах будзе за малу. Але ў тых вypadках розніцу коштаў такога павялічанага нумару газэты будзе пакрываць зацікавленая арганізацыя ці група людзей.

2. Гэткае ўнормаваныя газеты, зразумела, будзе цігнучь за сабой

Рэдакцыя газеты „Беларус“

АМЭРЫКАНСКА-САВЕЦКІЯ ДАЧЫНЕНЬНІ

Пра пытанье амэрыканска-савецкіх дачыненій Прэзыдэнт ЗША Ліндан Б. Джансан сказаў нядайна: „Пытаные гэтая ставяцца часта, але заўсёды цяжка адказаць на яго.“

Адзін із способаў шуканыя адказу на гэтае „засёды цяжкое“ пытанье — гэта глянцуць, так сказаўшы, на крэдыт і дэбэт амэрыканска-савецкага рахунку ўзаемадачыненіяй. Паглядзем тады, што роўніца апошнім часам на баку кре-дыта: Вось-ж:

1. У верасьні сёлета Задзіночаных Штатаў й Савецкі Саюз пачалі ўпі-рышнію абмен фатографіямі, атрымвалымі із штучных спадарожнікаў, з якіх вядуцца мэтзаралагічныя назіранні. Амэрыканскі часапіс „Авіэйшэн Юїк энд Спіс Тэхноло-дкы“ называў гэты абмен „найшырэйшим тэхнічным супрацоўніцтвам паміж абедвумі краінамі ад часу апо-шыя Сусветнае вайны“.

2. Амэрыка й Савецкі Саюз, як і папярэднімі гадамі, абмянялі між-собу на сёлетні акадэмічны год прыблізна па 35 студэнтаў.

3. У палавіне кастрычніка сёлета прыяжджае з Кіева ў Амэрыку на гастролі ўкраінскі танцавальны ан-самбль Паўла Вірскага, таксама ў кастрычніку — маскоўская камэрная аркестра. Заплінаваны апрача гэтага абмен пасобнымі артысты-міжканальнікамі.

4. У верасьні сёлета амэрыканскай фірмой кружкалак „Энджэл Рэкорд“ падпісала з савецкім музыкальным выдавецтвам „Мэлёдъ“ трохгадовы контракт, паводле яко-га, „Энджэл Рэкордс“ будзе запісваць, выдаваць і пашыраць у Амэрыцы кружкалі з музыкай і песня-мі з Савецкага Саюзу.

На дэбэце амэрыканска-савецкіх дачыненій, на сэлісе адмойных пазыцыяў балансу, — перш-наперш стаіць канфлікт у Ветнаме: з адна-

да Гладжаніяня ветнамскага кан-

ЗГУРТАВАНЬНЕ БЕЛАРУСАУ У ШТАЦЕ ІЛІНОЙС

ГІСТАРЫЧНЫ НАРЫС

1. БЕЛАРУСКІЯ АРГАНІЗАЦІІ У МІНУЛЫМ

Ілінойс — краіна Лінкольна з вялікім культурна-індустрыяльным цэнтрам Чыкага, ужо ў канцы XIX ст., калі пачалася шырэйшая эміграцыя ў Амэрыку, прыцягвала вялікія масы нашых суродзічаў. Паводле прыблізнага аблічэння, у часе ад 1892 да 1913 гг. вымігравала ў Амэрыку (Паўночную й Паўдзенню) з этнаграфічнай Беларусі 605.000 чалавек, з чаго на штат Ілінойс прыпадае каля 110.000, а на Чыкага — 95.000 чал.

Паколькі тагачасная беларуская эміграцыя прадстаўляла палітычнае маляседавы элемент, а наша дзяяркаўна спадчына была разбурана ў выніку захадання Расейскай Вялікім Княствам Літоўскім, прычым наш нацыянальны назоў ЛІТВА, ЛІЦВІН быў перанесены на Жамойцаў дык нашы эмігранты дзялілі сябе паводле рэлігійнае прынадлежнасці: праваслаўныя ўважалі сябе „рускімі“ і арганізавалі ў „Рускіх Общества“, а каталікі „польскімі“, ішлі ў польскія паражаві і там далучаліся да розных арганізацый польскага патрыятычнага харктару. Такім чынам хвалі нашай эміграцыі ўзмацняліся толькі расейскую групу насельніцтва, не цікавічыся зусім справамі свае краіны — яе славодай і незалежнасці. Фактычна прадстаўляліся стан, пануючы на бацькаўшчыне: эмігранты дома ці паміж сабой гутарылі роднай мовай з нахламі ў бок польскай або расейскай мовай, перахоўвалі свае народныя звычай, жылі старым „стараракреўским“ жыццём. Дзялілі сябе паводля „земляў“ ці „губерняў“ (Віленская губорна, Менская, Віцебская, Магілёўская, Смаленская, Горадзенская; Палескіе, Беласточына, Берасць, Кобрынщчына, Дзівінщчына і г.д.) і гэтым вызначалі свае тэртыярыйнае паходжанье. Сярод якіх і паклікаў да жыцця Беларускай Амэрыканскай Нацыянальнай Саюзу, на чале якога стаялі: Я. Варонка — старшыня; М. Аблажэй — скарбнік; Ігнат Лабач — сакратар, а ў Кантрольнай камісіі — Янка Чарапук, Павал Чопка і В. Трафімовіч.

Пры БАНС дзеюць Беларускі Клюб, бібліятэка, прэса-баюро БНР, Ка-

мітэт помачы працоўным Заходнім Беларусі ды асьветнай (школьнай) Камісія. Вынікам нацыянальнага ўздыма Беларуса ў Чыкага было першае масавасць съвяткаванье 25 сакавіка 1924 г. — 6-ых угодкаў абвешчаныя незалежнасці Беларусі, на якім сабрана было 5.000 даляраў на беларускі вызвольны рух у Вільні.

Стабільнасць пасыльваенай кары-тэўрапы бяз пэрспэктыў на хуткія зъмены з аднаго боку, а малая нацыянальна-палітычнае съведамасць нашай эміграцыі пры актыўнай дзейнасці варожай пра-ганды расейскай і польскай — з другога, хутка аслабілі пачаткавыя нацыянальны ўздумы ў Чыкага. Треба было імкніцца да перавыхаванья старой эміграцыі, да пранікнення ў існуючыя арганізацыі, каб знутра прамовіць да маласьведамых людзей. Дзеля гэтых мэтадаў ад 1926 году Я. Варонка выдаваў паражай-ку тэадырію „Вестник“ у Чыкага, пераняў кіраўніцтва расейскімі школамі, арганізаваў аддзелы „Руского Народнага Православнага Общества“ і г. д. А дзеля выражэння нацыянальнага беларускага голасу выдаваў з М. Аблажэем ад 23 кастрычніка 1926 г. да 15 сакавіка 1932 г. „Беларускую Трибуну“ (парасейску).

Не пакідалася воінках увагі і каталіцкая частка нашай эміграцыі. У польскай прэсе ад 1923 г. пісаў артыкулы пра Беларусь а. Міхась Урбановіч. На асаблівую ўвагу заслу-говае яго артыкул „Беларусь“, на-друкаваны 1 сакавіка 1924 у поль-скай газэце „Пітбурчані“ У 1926 г. закончыў заграніцай студыі ў вар-нуўсі ў Амэрыцы. А дзеля выражэння нацыянальнага беларускага голасу выдаваў з М. Аблажэем ад 23 кастрычніка 1926 г. да 15 сакавіка 1932 г. „Беларускую Трибуну“ (парасейску).

На асаблівую ўвагу заслу-говае артыкул „У вабароне цэ-ласці Беларусі“ („Руское Обозре-ние“, 26 чэрв. 1943), дзе прадстаў-ляны ганебны падзел Беларусі па-між Расеяй, Польшчай, Летувай і Літвой ад 1920 з апрабатай заход-ніх дзяржаваў ды заклік да актыў-насці Беларуса ў Амэрыцы, каб у выніку новай вайны не паўтара-лася вялікая крыда для беларус-кага народу. У той-жо гэтым ды-зя-чымі. Янка Чарапук далучыўся да катализмікай арганізацыі „Рыцары“

2. ПРЫЕЗД НОВАЕ ЭМІГРАЦІІ

Пачынаючы ад 1948 г. началі прыбываць у Чыкага першыя эміграціі-Беларусы з Нямеччыны. Адным з першых быў М. Дзямідаў, які зараз-жа даўшыся да БАНРады ды ўз-нікі ў гэтым часе. Чыкага пасыльва-е-ся з камуністичнай Кітай. Гэтак, у змаганні за кантроль над міжнародным камуністичным рухам Москва, у пэўным сэнсе, сталася палоніёнкам пэкінскіх пропаганды.

Я. З.

Каломба“, шукаючы падтрыманья з каталіцкага боку ў беларуска-нацыянальнай дзейнасці. У 1929 г. быў выпісаны з Беларусі а. Віктар Шутовіч.

Сталінскі наступ на беларускі рух у БССР, прасъедаванье беларуска-гава-жыцьця Палікамі ў Заходній Беларусі спрынімаліся да заняпаду дзейнасці беларускіх арганізаціяў у Чыкага ў 1932-33 гг. Перастала выходитць „Беларуская Трыбуну“ замест яго Беларуска-Амэрыканскі Нациянальны Саюз.

З пераездам у Лаел калія Чыкага а. Я. Тарасевіча ў 1936 г. становішча краіху паправілася. Пачалі адбывацца зборкі актыву ды амбяр-коўцаўца новыя віды беларускай дзейнасці беларускіх арганізаціяў у Чыкага ў 1932-33 гг. Перастала выходитць „Беларуская Трыбуну“ замест яго Беларуска-Амэрыканскі Нациянальны Саюз.

Вайна 1939 г., з аднаго боку, будзіла вялікія надзеі беларускіх патрыётаў у Амэрыцы на вызваленіе Беларусі, а, з другога боку, дала малямчысьць балышвіцкай агенцтуры расіяношыцца ў Амэрыцы. Гэта агенцтура называла нацыянальных дзеячоў „фашистымі“, „нацыстымі“, якія ставілі ў нагляд ці недавер пад амэрыканскімі. Так напр. Я. Чарапуку на бывале дазволена зарганізація у кастр. 1941 г. Беларуска-Амэрыканскай арганізаціі дзеяла дамагамі ахвярамі вайны ў Беларусі пад прыкілем, бывшым „Белараша“, „белара-шэн“ — тэрміны не паангельску. Месяц пазней быў дадзены чартар у Спрынгфілдзе, Ілінойс, а. Я. Тарасевічу — старшыні Беларуска-Амэрыканскай Нацыянальнай Рады ў Чыкага (White-Russian American National Council). У іправу Рады ўрай-шлі а. Я. Тарасевіч — старшыня, Я. Чарапук — намеснік, М. Аблажэй — фінансавы пісар, П. Чопка — скарбнік, І. Лабач — сакратар. Ад восені 1941 да канца 1943 г. а. Я. Тарасевіч кожны тыдзень (пайгадні) цераз адну з сільнейшых ра-дыштансціяў Чыкага перадаваў адумыснія аўдыцыі аб Беларусі ў трах мовах: пабеларуску, парасейску і піангельску. Аўдыцыі былі на розныя тэммы: з гісторыі, мовы, лі-таратуры, культуры Беларусі, у царкоўных спраўах, а падзеях на бацькаўшчыне; заклікі беларускіх іміграціяў, атрымаваныя якімі аўторыкамі, а падзеі ў Беларусі, пра зоры, пра змаганні за незалежнасці і суцэльнасці. На асаблівую ўвагу за-случаі аўдыцыі Беларусі („Руское Обозре-ние“, 26 чэрв. 1943), дзе прадстаў-ляны ганебны падзел Беларусі па-між Расеяй, Польшчай, Летувай і Літвой ад 1920 з апрабатай заход-ніх дзяржаваў ды заклік да актыў-насці Беларуса ў Амэрыцы, каб у выніку новай вайны не паўтара-лася вялікая крыда для беларус-кага народу. У той-жо гэтым ды-зя-чымі. Янка Чарапук далучыўся да катализмікай арганізацыі „Рыцары“

Многі аднак устрымоўваліся, а гэта тыму, што быў гутаркі, што ў часе вайны ёй пасыльвае Я. Варонка за пасырэдніцтвам свае радыёгэдзіны („Волга - Босмэн“) успамагаў прасавецкі настроі старой эміграцыі ды прадаўжвае успамагаць „пра-грэсістых“. Націск на Я. Варонку з боку некаторых сібров БАНРады, каб ён адміжавацца ад „старога“ курсу, быў між іншымі адні з прычынай расколу гутаркі а

ўсе даныя, каб увайсці ў Амэрыканскі Камітэт ды рэпэрзентаваць эміграцыю. А паколькі яшчэ ў лютым 1950 г. прэз. Рады БНР М. Абрамчык наведаў Чыкага ды дагаварыўся з Я. Чарапуком і Я. Варонкам аб супрацоўніцтве, дык БЦРРадам залежала перахадць Чыкаскую арганізацыю, якая ўважалася „настайшай” у Амэрыцы.

Да съежжання 1950 г. гэта было на так проста, бо стацьніёй БАНРады быў Я. Чарапук. На пачатку съежжання 1950 г. была выбраная новая Управа БАНРады, у якой старшыней быў І. Лабач, а намесынкам М. Шастакоўскі. Вось-жа цэнтралі БЦР у Нью-Ёрк-Саўт Рывэр удалося схіліць на свой бок І. Лабача і М. Шастакоўскага, якія 21 студзеня 1951 падаліся да дымісіі, дамагаючыся перавыбары, каб з Управы ачысьціць сілбру, што стаяла на пазыцыях БНР. Яны аўбінавачвалі сакратара арганізацыі і родзактара „Вестак БАНР” — афіцыяльнага бюлетея арганізацыі, В. Пануцкіча, што ён надае бюлетею БНРады афіцыяльны характар, успамінае прэз. М. Абрамчыка ды наауглі наўкае свой

далейшыя нелады, адмовілася ад назову БАНРады ды назвала сябе Аддзелам БАЗА. (Чартар быў у І. Лабача).

За час свайго існаванья пад імем БАНРады арганізацыя ў гэтах няспрыяльных умовах працы ўсё-ж таі мела неблагая паказынікі сваёй дзеяйнасці. Назавем важнішыя: 1) Беларускі Радыяперадачы (побудзіны кожную сыботу на станцыі ВЦВР, хвала 120 КС, ад 14. Х. да 14. XII. 1950 г.) пад кіраўніцтвам Адвадра Будзькі й М. Дзямідава; 2). Пад патранатам БАНРады знаходзіліся круг старэйшых скайтаў, у якіх ўваходзіла 15 старэйших хлапцуў і дзяўчатаў, ды які ў 1951 г. адбываў рэгулярныя тыднёвыя зборкі пад кіраўніцтвам В. Пануцкіча, і наладзіў вельмі ўдала нацыянальная акаадэмія ў чэсць незалежнасці Беларусі 25 Сакавіка ды угодкаў Слуцкага паўстання; 3) Ладзіла прыніццё ды публічныя выступы Я.Д. арх. Васілія Тамашчыка (4 ліст. 1951) у Чыкага і прэз. БНР інж. М. Абрамчыка (10 ліст. 1952); 4) Нараджаны былі, апрача штогодніх учрачыстых акаадэмій 25 Сакавіка,

Сустэрча Прэзыдэнта БНР М. Абрамчыка на Чыкаскім лётнішчы, 1952

пагляд арганізацыі. Гэта была падрыхтоўка да вызначанага зізведзення БЦР у Саўт Рывэр на 11 лютага 1951 г., куды яны ў паслалі свае прывітаныні ды дэкларацыю аб супрацоўніцтве.

Агульны сход сілбру БАНРады ў Чыкага, які адбыўся таго-ж самага 11 лютага 1951, злагодзіў напружаныне, і ўсё асталося пастарому, але стала ясна, што супрацоўніцтва з групай БЦР немагчымае. Таму то бальшыня сілбру ўважала патрабным лічыць сябе „аддзелам БАЗА”, ды выявіць сваю салідарнасць з намечаным на 17 лютага 1951 Першым Зізведзенем БАЗА.

Стан гэткі трывала аж да 28 чэрвеня 1953 г., калі ў выніку далейшых нутраных закалотаў групай БЦР ды самааддзялення яе на пач. лютага 1953 г., і ўтварэння паралельнай БАНРады, бальшыня сілбру гэтай арганізацыі, каб спыніць

вечары ў чэсць М. Багдановіча, Янкі Купалы й Слуцкіх герояў; 5) Выдаваліся бюлетеі — „ВЕСТКІ БАНР” і „БЕЛАРУСКІЯ ВЕСТКІ”, ды праводзіўся шырокі кальпартаж беларускіх газетаў, часапісаў і друкавыя сіроты беларускай эміграцыі ў Чыкага.

Аб актыўнасці Чыкаскай арганізацыі пад імем БАНР можа съвестыць заява Нью-Ёркскай ініцыятыўнай групы, каб адкрыць аддзел БАНР у Нью-Ёрку:

Беларуска-Амэрыканскай Нацыянальнай Радзе 557 В. Грынштад Стр., Чыкага 7. Ілл.

Ад імені Ініцыятыўнай групы прашу дазволу заклассі ў Нью-Ёрку аддзел БАНРады. Да Ініцыятыўнай групы належала А. Адамовіч, Я. Станкевіч, Я. Юхнавіч, А. Шукелайц і М. Панькоў. Нью-Ёрк, 10 крас. 1952 г.

З пашананіем
Я. Станкевіч

3. ПАД ІМЕМ АДДЗЕЛУ БАЗА

У БЮЛЕТЭНІ № 1 (Ліпень, 1953) аб заснаванні аддзелу БАЗА ў Чыкага чытаўся: „Дня 28 чэрвеня 1953 году адбыўся сход Беларусаў у Чыкага, на якім быў заснаваны Аддзел Беларуска-Амэрыканскага Задзіночання ў Амэрыцы.

„Патрёба заснаваныя новай беларускай арганізацыі ўжо даўно насыпела ў Чыкага, пасыпіла таго, як як дасюль існуўчы БАНРада, сталася месцам розных беззаконных элементаў для пустой дэмагогіі, лаяніак, саварак і т.п. дзеяньні, у выніку чаго большасць сілбру ю прымала ўдзелу ў дзеяйнасці гэтай арганізацыі, уважаючы, што гэтакая арганізацыя нічога добра гня зможа прынесыць для нашай нацыянальна-вызвольнай справы ў Беларускага Народу. Таму сход Беларусаў 28 чэрвеня аднадумна выразіў волю ўключыцца ў вагульную беларускую арганізацыю ў Амэрыцы, якая аўтадунёўва ўсе здаровыя сілы беларускай эміграцыі ў ЗША, каб супольнымі сіламі прадаўжыць нацыянальна-вызвольную ідэю нашага народа...”

Лістам, кароткім перыядзе арганізацыя выдала трох нумары свайго БЮЛЕТЭНЮ, наладзіла беларускі піскі (19 ліпеня 1953) на вазеры Мічыган, выслала 4 пасылкі з візиткай Жаночаму Згуртаванню ў Нямеччине і 2 пасылкі з харчамі Беларусам у Аўстрый ды грашымі 50 дал. Жан. Згурт. у Нямеччине, а таксама ў далешнім быў праводжаны Адв. Будзькам кальпартаж беларускай прэзы.

Аддзел пад імем арганізацыі існавала да 23 лістапада 1953 г., калі яна атрымала свой чартар ад Губернатара Штату Ілінойс пад імем: Згуртаванье Беларусаў у Штаце Ілінойс. Справа змены назову арганізацыі вынікла з двух прычынаў: а) на просьбу кіраўнікоў Чыкаскага аддзелу, каб Цэнтрализавана дапамагала ў рэалізацыі ў легалізациі аддзелаў ў штаце Ілінойс, прыслалі фотакопію свайго чартэру з Нью-Ёрку, яна гэтага не зрабіла, і б) арганізацыянае дасвічаныя падскказала, што выгадней у амэрыканскай штэйтнай систэме мець самастойную беларускую арганізацыю, чымся філіял.

У гэтym кароткім перыядзе арганізацыя выдала трох нумары свайго БЮЛЕТЭНЮ, наладзіла беларускі піскі (19 ліпеня 1953) на вазеры Мічыган, выслала 4 пасылкі з візиткай Жаночаму Згуртаванню ў Нямеччине і 2 пасылкі з харчамі Беларусам у Аўстрый ды грашымі 50 дал. Жан. Згурт. у Нямеччине, а таксама ў далешнім быў праводжаны Адв. Будзькам кальпартаж беларускай прэзы.

4. САМАСТОЙНАЯ АРГАНІЗАЦІЯ

Сыботнія Беларускія Школы ў Чыкага, 1959

Зъмены назову арганізацыі і чартар на самастойную дзеяйнасць не зъмінілі дачыненіяў да цэнтрализаванія БАЗА. Аж да 1959 г. Згуртаванье Беларусаў у Штаце Ілінойс высылала справаздачы з сваёй дзеяйнасці, сілкі сяброў і 30 працаў, сяброўскіх складак Галоўнай Управе БАЗА, а таксама сваю складку на выдавецкі фонду газеты „Беларус”. Былі пасыланыя дэлегаты на чарговыя Кантрасы БАЗА (на 5-ты — Ч. Будзька ў 1954 г., на 6-ты ў 1955 — В. Махнach) або былі высыланыя пакіноўцы. 19 верасня 1954 г. удзельнічала ў зізведзеніі старшынія аддзела БАЗА старшыня Згуртаванія — Л. Трушевіч.

У названым перыядзе дзеяйнасць праводзілася паводле практыкі ранейшых гадоў, як ладжаныне нацыянальных акаадэмій, гравюровай і матарыяльнай дапамогаючай падзіленкі, паслабла, яны самі сталі шуканыя на толькі нацыянальнага, але і рэлігійнага пагаднення, лядзіцы супольную пілігримку ў бенедыктынскі манастыр у Лас-дэл просячы ў абадзілія абадзілія. Аддзел БАЗА старшыня Згуртаванія — Л. Трушевіч.

У 1955 г. (25-27 сак.) першы раз афіцыйна наведаў Згуртаванье нацыянальных акаадэмій БАЗА — др. А. Вярбіцкі, які пасыльна злажыў пісмовую справаздачу ў галоўнае кіраўніцтва БАЗА. У гэтым перыядзе дзеяйнасць пад імем 4. пададзенца непраідуўзіўшыя прычыны раскошу Беларусаў у Чыкага, а пайменна прычыны „маральна-этычныя”, „выніклыя з нетактных паводзін Я. Чарапука ды адаспераўваныя інтэлігэнцыі ад масаў”. У запраўдніці ў Чыкага дзе-

што такое Беларусь і беларускі народ.

Далейшай формай дзеяйнасці Згуртаванія быў супольна із Згуртаваніем Моладзі і БАНР у штогоднім (ад 1961 г.) васенінім міжнародным фэстываллю нацыянальнай культуры, дзе ладзіцца беларуская выстаўка тканінай, ручных работ, народнай вопраткі, узоры мастицтва і беларускіх публікацыяў з адпаведнымі прапагандовымі матарыяламі і паказамі, а таксама народныя танцы, песні і патравы. Да публічных выступленьняў Згуртаванія заличыцца траба ўздел у Дні Лінельнасці, у Тыгні паняволеных народоў ды ў іншых публічных дэманстраціях супрэсіі камунізму ў паняволенія беларускага народу.

У такіх умовах Згуртаваніе патрабуе сваёднага дзеяйнасці ды можа матарыяльна ўспамагаць БАЗА. Тут траба яшчэ падкрэсліць успамаганье Згуртаваніем на працягу 5 гадоў (1960-1965) беларускай сэктой Рады Мадрыд (Гішпанія) у вышыні 500 дал. у год; дапамогу на выдаўцтва беларускіх газетаў і кнігах.

Незалежна ад названай дзеяйнасці Згуртаваніе праводзіць наўгародскую дзеяйнасць, як адзначаныя 25 Сакавіка — угодка незалежнасці БНР, Слуцкага Паўстання; ладзіць што другую нядзелю сяброўскіх зборкаў, на якіх разглядае важнайшыя актуальныя пытанні беларускага і міжнароднага жыцця, становішча на Беларусі, дачыненіні розных народоў да Беларусі і да беларускага пытання. Ч. Будзька

Хор Згуртаванія, 1960

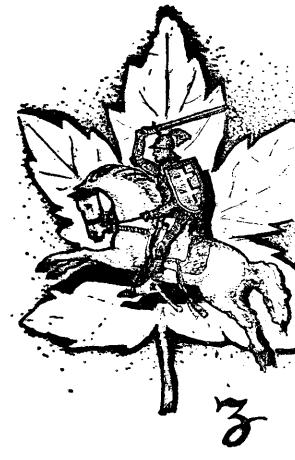
дэльца чытаў лекцыі на гіст. тэмы. Самае Згуртаваніе не праводзіць на гэтым кірунку шырокаўшыдлуючай дзеяйнасці, каб вэрбаваць новых сяброў, але сябры яго становяцца аднадумнае ядро беларускай нацыянальнага руху бяз нутраных закалотаў, як гэта бывала на пачатку існаванья Згуртаванія. За час ад 1959-1966 гг., на чале Згуртаванія былі: Антон Бяленіс, М. Кучура, М. Махнach, А. Бяленіс. За гэты час 2 разы наведаў Згуртаваніе прэз. БНР Мікола Абрамчык (4 чэрв. 1960; 3 сак. 1962); 3 разы біекуп Часлаў Сіповіч (2-3 ліст. 1957; 1-5 ліп. 1961; 30 ліп. — 3 вер. 1965); некалькі разоў др. Ст. Станкевіч, др. А. Вярбіцкі, а так-ж мастицкай групой з Дэтройту пад кіраўніцтвам М. Прускага, ставячы ПАУЛІНКУ Янкі Купалы (13 траўня 1961).

Не зважаючы на сваю „сувэрэннасць”, Згуртаваніе Беларусаў у Ілінойс супрацоўнічае ды будзе супрацоўнічаць з усімі беларускімі арганізацыямі, якія стаіць на плятформе акту 25 Сакавіка — ідзі Беларускай Народнай Рэспублікі — ды імкніцца да аўтадунёўва ўсеіх сіл на дзялянку Згуртаванія. За час ад 1959-1966 гг., на чале Згуртаванія былі: Антон Бяленіс, М. Кучура, М. Махнach, А. Бяленіс. За гэты час 2 разы наведаў Згуртаваніе прэз. БНР Мікола Абрамчык (4 чэрв. 1960; 3 сак. 1962); 3 разы біекуп Часлаў Сіповіч (2-3 ліст. 1957; 1-5 ліп. 1961; 30 ліп. — 3 вер. 1965); некалькі разоў др. Ст. Станкевіч, др. А. Вярбіцкі, а так-ж мастицкай групой з Дэтройту пад кіраўніцтвам М. Прускага, ставячы ПАУЛІНКУ Янкі Купалы (13 траўня 1961).

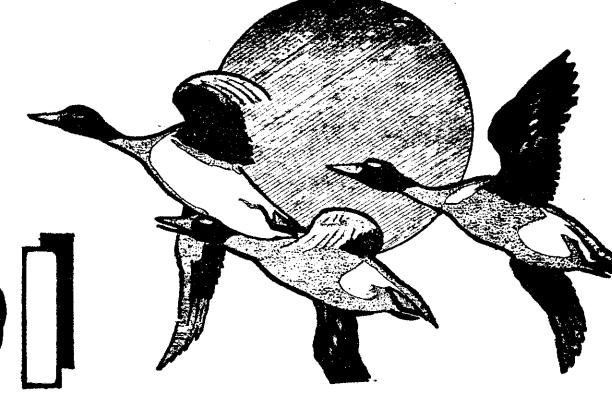
В. Пануцківіч

“МУЖЫЦКАЯ ПРАЎДА”

У газэце „Звязда” за 17-га жніўня зъмешчаны рэцензія на кнігу Генадзія Кісялевіча „Сейбіты вечнага”. У рэцензіі кажацца: „Аб першай беларускай газэце „Мужыцкая Праўда”, якую выпушчалі Кастусь Каліноўскі, напісаны шмат. Здавалася, што філэзафы, літаратары, гісторыкі й лінгвісты, якія даследвалі тэм нумароў „Мужыцкай Праўды”, сказали пра яе ўсё. А Генадзій Кісялевіч ўсё-ж знайшоў праобраз у рабоце даследніка „Мужыцкае Праўды”, сказали пра яе ўсё. А Генадзій Кісялевіч ўсё-ж знайшоў праобраз у рабоце даследніка „Мужыцкае Праўды”, сказали пра яе ўсё. А Генадзій Кісялевіч ўсё-ж знайшоў праобраз у рабоце даследніка „Мужыцкае Праўды”, сказали пра яе ўсё. А Генадз

ВЕСТКІ КАНАДЫ

САВЕЦКАЯ ИМПЭРЫЯ НЕДАУГАВЕЧНАЯ

У часе паслья балышавіцкага перавароту расейскія камуністыя прыцягвалі да сваёй справы сымпатыкаў прывабнай праграмай і прыгожымі абіянкамі. Яны прапагавалі інтэрнацыоналізм, атакавалі расейскія вялікадзяржаўныя шавінізм, ды сулілі прызнаныне нацыянальных праву ўсім народам Расейскай Імпэры. Тады Ленін кінуў быў кліч самавызначаныя народадаў аж да аддзялення. Прынцып гэты стаўся адным з важнейшых параграфаў у савецкай канстытуцыі, на яго аснове быўт үтвораны нацыянальны савецкі рэспублікі, якіх ўвайшлі ў Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Пазней толькі аказалася, што ёй прывабная праграма, і прыгожы абіянкі ў клічы былі звычайнай хлусьнёй. Яны былі пушчаны ў ход, каб прыцягнучы масы людзей, пры помочы якіх балышавікі маглі стварыць свой таталітарны лад і ўмацаваць яго. Усе народы Савецкага Саюзу сталіся ахвярамі бяспрыкладнага ашуканства, мільёны людзей заплацілі жыцьцём за сваю лёгкавернасць.

Гэта праўда, што ад балышавіцкага тэрору пацярпелі і расейскі народ, але адначасна ўзрос расейскі камуністычны нацыяналізм, які праяўляе расейскую нацыянальную захланнасць да такой меры, да якой яна не даходзіла на працягу

ўсёй расейскай гісторыі. Ніколі расейскі імпэрыялізм не сягнуў так далёка на Захад, ніколі не пранікала так далёка ў глыбока русыфікацыя іншых нацыянальнасцей у іхных жа „суворэнных“ рэспубліках.

Асновы расейскага камуністычнага нацыяналізму ў імпэрыялізму запачатковалі Ленін. Гэтыя асновы находзіліся ўжо ў камуністычнай дыялектыцы, дзякуючы якой усякі прынцып можна перакруціць на сваю карысць, а таксама ў клічы сусветнай рэвалюцыі. Сталін-жэ сканцэнтраваў мэты расейскага камуністычнага нацыяналізму ў імпэрыялізму ў вадным сказе: „адзін съвет, адзін народ, адзіна мова”.

20-ты зъезд Камуністычнай партыі Савецкага Саюзу зыншчыў культ Сталіна, але зусім не крануў фундамэнту Сталінскай Савецкай Імпэрыі ўключчы з ягонай жахлівай тэрорыяльнай панаўнанія над съветам.

Чырвоны Крэмль ня выракся імпэрыялістычных мэтаў, ён толькі стараецца замаскаваць іх. Цяперашнія савецкія валадары прыкryваюць цынізм сталінскай тэорыі такім панцырём, як савецкі народ, пад які падцягваюць і нерасейскія нацыянальнасці, як адзіна савецкая сацыялістычнай дзяржава, у якой „суворэнныя“ саюзныя рэспублікі зводзіцца да адміністрацыйных адзінак, як самая перадавая сацыялістычнай культуры — пад якую

падцягваецца расейская культура, як сусветная мова сацыялізму — пад якой разумеецца расейская мова. А адначасна савецкая палітыка — як воінавая, так і нутраная — не дапускае да нікіх дыскусіяў над нацыянальнымі праблемамі ў Савецкім Саюзе, цвердзячы, што гэтыя праблемы даўно ўжо развязаны ідэяльна.

Крэмлёўскі імпэрыялістія не працьбыці, аднак, што прыклады заразльвія, што могуць знайсціся супернікі, якія пярэймуть усе іх трыкі й пачынцу разбудоўваць сваю камуністычную нацыяналізмы. Першым і самым небясьпечным супернікам стаў камуністычны Кітай, а ёй съслед за ім пайшлі сатэліты: Югаславія, Альбанія, Бугоршчына, Польшча й Чэхаславаччына, а з усіх іх на нацыянальстvинача чало выступулася Румынія. Цяпер ужо ў баёвіх сатэлітаў культивуеца камуністычны нацыяналізм. Навет камуністычныя партыі Заходняй Эўропы, як італьянская, французская й іншыя, маюць свой нацыянальны характар і лепш разумеюцца з сатэлітамі, чымся з маскоўскімі спадкамі Сталіна.

Тым часам у рознанациональным Савецкім Саюзе ня відаць нікіх фактычных зымен у нацыянальной палітыцы. І надалей там культивуеца толькі расейскі нацыяналізм.

Усе-ж праўныя нацыяналізму ў нерасейскіх рэспубліках немілазрна пераследуюцца. Навет дзяржавыя права загарантаваныя савецкай камуністычнай на выконваюцца. 13-ты параграф саюзной камуністычнай дае права кожнай рэспубліцы выступіць з Саюзу, унезалежніцца, а ў практицы навет гутарка аб гэтым уважаецца за праступства ў суроў камарацца. Усе савецкія рэспублікі маюць права на свае міністэрствы замежных спраў і абароны, а ў практицы апошнія існуюць толькі на паперы, а замежныя спраўы зводзяцца толькі да ўзделу ў Задзіночаных Нацыях для Беларусі й Украіны, іншыя ж рэспублікі ня маюць і гэлага. Камуністычны паасобных савецкіх рэспублік упаінаваючыя іх урады вызначаюць адклікадзіць сваі дыпламатычныя прадстаўнікі у чужых дзяржавах, а таксама прымаюць чужых дыпламатычных прадстаўнікоў, — практикы апошніх заснаваны на той самой гадзіні ў два месцы. Гэта-ж згары можна прадбачыць, які будзе эфект гэтых запросінай і што тыя запрошаныя падумаюць аб нас Беларусі.

Будзем сяняні. Ці-ж гэта было на месцы рабіць два зъёзы Беларусі ЗША й Канады? Ці-ж ня можна было гэта зрабіць за тыдзень ці два раней або пазней? Гэта ніяк не можа апраўданы, што прыпадаюць трох дні съвята. І ніяк ня можна забінаўчыць толькі адзін бок у неўскай там дыэрсі, бо пад гэтае слова ў мы тут падпадаем.

Паважаныя Беларусы Амэрыкі! Мы прадстаўнікі з Канады заклікаем Вас залажыцца Каардынантай Камітэт. У Таронта мы ўжо готавім тэрмінамі з месцы рабіць ў мінульым годзе і маём надзею, што ў будучыні, калі ня зможем разам супрацоўнічаць, дык прынамес будзем старацца на іншыя ашукадзіць адні другім. Гэты Камітэт на мае нічога супольнага з груповай прыналежнасцю. Кажны мае права вызначаць сваёго „бога“ тут на эміграцыі ў пасвойму яму вілікай заслуగі для Беларусі ў мінульым, даоце цяпер і змогуць даць у будучыні.

Можа я ўсе не разумеюся на „мадэрнай“ палітыцы. Можа так і трох-ка, каб думка адно, гаварыць другое, а рабіць зусім адваротнае. Имена: крываць аў разбрасні, а самому зброяцца, крываць аў суневаны, а самому рабіць закалот і дызварсю, дзе толькі можна ўж як можна.

Дарагі Суродзічы! Я не паказваю пальцам на нікога тут прысутнага ці няпрысутнага. Я бяру агульна, што мы ўсе не ў парадку ў палітычна не дарасці.

Падзел у беларускім грамадзкім жыцьці лічу нармальнym звязвічам. Гэта ёсьць у кожнай нацыянальнасці, але такое змаганье між-

11-га верасня, паслья двухмесячнага летняга перапынку, ЗБЖК ізноў прыступіла да працы. Адкрыццё году адбылося, як гэта ў жанчыні быве, з усякімі съяточнымі дэталямі, пачынаючы ад чышичэння ды прыквечвання „хаты”, а канчаючы на сяданні за стол, слуханы праўмоў, спажыванні ежы, ды на заканчэнне съязванні гімну.

Так яно было ў гэтым разам. Сябровікі ў госьці (запрошанай была ўса беларускага калёнія), што сядзелі за адным, але даўжэйшым, трыкі пачынцу разбудоўваць сваю камуністычную нацыяналізмы. Першым і самым небясьпечным супернікам стаў камуністычны Кітай, а ёй съслед за ім пайшлі сатэліты: Югаславія, Альбанія, Бугоршчына, Польшча й Чэхаславаччына, а з усіх іх на нацыянальстvинача чало выступулася Румынія. Цяпер ужо ў баёвіх сатэлітаў культивуеца камуністычны нацыяналізм. Навет камуністычныя партыі Заходняй Эўропы, як італьянская, французская й іншыя, маюць свой нацыяналізм.

Сябровікі ў госьці (запрошанай была ўса беларускага калёнія), што сядзелі за адным, але даўжэйшым, трыкі пачынцу разбудоўваць сваю камуністычную нацыяналізмы. Першым і самым небясьпечным супернікам стаў камуністычны Кітай, а ёй съслед за ім пайшлі сатэліты: Югаславія, Альбанія, Бугоршчына, Польшча й Чэхаславаччына, а з усіх іх на нацыянальстvинача чало выступулася Румынія. Цяпер ужо ў баёвіх сатэлітаў культивуеца камуністычны нацыяналізм. Навет камуністычныя партыі Заходняй Эўропы, як італьянская, французская й іншыя, маюць свой нацыяналізм.

нае русло беларускага незалежніцкага руху. Старшыня ЗБК, вітаючы Задзіночаныне Жанчын, выразіў задаваленне з таго, што жанцкія арганізацыі патрапілі ператрываць першы год і з поўнай энэргіяй прыступае да наступнага году працы, што дае заруку далейшага існавання ў дзеяньні арганізацыі.

Насыціўшыся духовай стравай, прысутныя заняліся гарачай кавай ды ежай, што даўно ўжо на іх пазірала. У часе гэтага занятку яны з зацікаліннем слухалі, хоць дзеці перашкаджалі, апавяданы ўражаны з 7-ае Сустрэчы Беларусаў Паўночнае Амэрыкі тых сябровікі, што мелі нагоду ў шчасце быць на ёй прысутнымі. Нацыянальны гімн зачончыў бяседу.

ПРОБНЫЯ ВЕСТКІ

• Вяртаемся да нармальнай працы.

Паслья летняга сезону насыпі арганізацыі ажыўілі сваю работу. У нядзелью 11-га верасня Парахвільная Рада БАПЦ съв. Кірылы Тураўскага правіла сваё паседжанне, а Задзіночаныне Беларускіх Жанчын Канады распачало свой год працы сябровіскай гарбаткай і да кладам.

У нядзелью 18-га верасня адбылося супольнае паседжанне Гал. Управы ЗБК й Парахвільнай Рады пад старшынствам а. М. Мацукеўчыка. Разгледжаныя былі справы, якія беспасярдні датычыць ЗБК й Парахвільную Раду.

• Куплем фарму. Беларуская калёнія Таронта ў ваколіці яшчэ летасі пастанавіла купіць кусок зямлі, каб мець месца на летні адпачынок. Разглядаліся за адпаведнымі аўтакам. Бліжэй Таронта — адпаведнага аўтакама на знойдзені, бо лепшыя кускі над вадой або выкүплілі, або страшна дарагі. Сёлета ўзялі даўжэйшы радыюс. Сп. сп. У. Шапараў і А. Грыцук знойшлі вялікі кусок зямлі (212 акраў) зь лесам і над вадой у ваколіцы Пэры Саўнд. У суботу 17-га верасня сябры з Таронта пaeхалі на агледзіны фарму. Прыехалі і сябры з Садбуры. Супольныя агляд даў пазытыўныя вынікі ў скончыціўшымі паказыкамі.

• Куплем фарму. Беларуская калёнія Таронта ў ваколіці яшчэ летасі пастанавіла купіць кусок зямлі, каб мець месца на летні адпачынок. Разглядаліся за адпаведнымі аўтакама на знойдзені, бо лепшыя кускі над вадой або выкүплілі, або страшна дарагі. Сёлета ўзялі даўжэйшы радыюс. Сп. сп. У. Шапараў і А. Грыцук знойшлі вялікі кусок зямлі (212 акраў) зь лесам і над вадой у ваколіцы Пэры Саўнд. У суботу 17-га верасня сябры з Таронта пaeхалі на агледзіны фарму. Прыехалі і сябры з Садбуры. Супольныя агляд даў пазытыўныя вынікі ў скончыціўшымі паказыкамі.

• Куплем фарму. Беларуская калёнія Таронта ў ваколіці яшчэ летасі пастанавіла купіць кусок зямлі, каб мець месца на летні адпачынок. Разглядаліся за адпаведнымі аўтакама на знойдзені, бо лепшыя кускі над вадой або выкүплілі, або страшна дарагі. Сёлета ўзялі даўжэйшы радыюс. Сп. сп. У. Шапараў і А. Грыцук знойшлі вялікі кусок зямлі (212 акраў) зь лесам і над вадой у ваколіцы Пэры Саўнд. У суботу 17-га верасня сябры з Таронта пaeхалі на агледзіны фарму. Прыехалі і сябры з Садбуры. Супольныя агляд даў пазытыўныя вынікі ў скончыціўшымі паказыкамі.

• Куплем фарму. Беларуская калёнія Таронта ў ваколіці яшчэ летасі пастанавіла купіць кусок зямлі, каб мець месца на летні адпачынок. Разглядаліся за адпаведнымі аўтакама на знойдзені, бо лепшыя кускі над вадой або выкүплілі, або страшна дарагі. Сёлета ўзялі даўжэйшы радыюс. Сп. сп. У. Шапараў і А. Грыцук знойшлі вялікі кусок зямлі (212 акраў) зь лесам і над вадой у ваколіцы Пэры Саўнд. У суботу 17-га верасня сябры з Таронта пaeхалі на агледзіны фарму. Прыехалі і сябры з Садбуры. Супольныя агляд даў пазытыўныя вынікі ў скончыціўшымі паказыкамі.

• Куплем фарму. Беларуская калёнія Таронта ў ваколіці яшчэ летасі пастанавіла купіць кусок зямлі, каб мець месца на летні адпачынок. Разглядаліся за адпаведнымі аўтакама на знойдзені, бо лепшыя кускі над вадой або выкүплілі, або страшна дарагі. Сёлета ўзялі даўжэйшы радыюс. Сп. сп. У. Шапараў і А. Грыцук знойшлі вялікі кусок зямлі (212 акраў) зь лесам і над вадой у ваколіцы Пэры Саўнд. У суботу 17-га верасня сябры з Таронта пaeхалі на агледзіны фарму. Прыехалі і сябры з Садбуры. Супольныя агляд даў пазытыўныя вынікі ў скончыціўшымі паказыкамі.

• Куплем фарму. Беларуская калёнія Таронта ў ваколіці яшчэ летасі пастанавіла купіць кусок зямлі, каб мець месца на летні адпачынок. Разглядаліся за адпаведнымі аўтакама на знойдзені, бо лепшыя кускі над вадой або выкүплілі, або страшна дарагі. Сёлета ўзялі даўжэйшы радыюс. Сп. сп. У. Шапараў і А. Грыцук знойшлі вялікі к

БЕЛАРУСКІ МАНАСТЫР

Гісторыя беларускай культуры ёй асьветы пачалася з манаstryроў. Аж да нядаўных часоў як навука, гэта і асьвета выходзілі з манаstryроў ці акадэміяў, кіраваных манаstryрамі. Падобна і ў Амэрыцы — чуць ня ўсе сучасныя амэрыканскія ўнівэрсітеты разъвіліся з царкоўных вучэльняў. Некаторыя ёй сяньнія вядуцца манаstryрамі, сяўтрамі ды рэлігійнымі групамі.

Шмат хто з нас уяўляе сабе манаstry, як рэлігійную турму. Людзі падстрыгаюцца ў манахі ёй замыкаюцца ад усяго навакольнага съвету ў мурох манаstryра. Магчыма, што такіх рэлігійных астрогі дзе-не будзь яшчэ існуюць. Але зусім няма патробы, каб такі манаstry заўсёдзі Беларусы ў Амэрыцы. Тут нам патрэбна Уладжаныя жыўля для старэйших, што ў цішыні ёй рэлігійным асяродзьдзі жадаюць да жыць сваёму веку. Тут нам патробнае прыпынішча для тых, хто зняні долеў жыцьцём у кіручым амэрыканскім змаганні за доля. Патрэбнае месца духовага ўразумаванага спуфака для тых, хто гэтага патрабуе.

Ня ўсе Беларусы праводзяць час гулянкамі. Ёсьць шмат такіх, што патрабуюць спакойнага, узбагачваючага душу канцатыднівага адпачынку. Ім патрэбны манаstry на гэтых колькі дзён у годзе, вольных ад заработкаў мітусыні.

Ды ёсьць Беларусы, што хочуць чаго-небудзь беларускага наўчыцца, дый такі, што хочуць і могуць папрацаўца для разъвіцьця беларускай культуры ў навукі. Ім патрэбнае спакойнага месца. Патробная бібліятэка з літаратурой ад Беларусі. Патрэбны начлег і харчаванье на прадпрыемствах колькіх дзён здаля ад дому.

Спрабы заснавання беларускага народнага ўніверсітetu, а навет летнішча для дзяцей не ўдаваліся як раз з прычыны адсутнасці адпаведнага месца. Манаstry-жа можаў павінен стацца гэтакім месцам. Можа з часам тут заснавуцца ў беларускім інтарнат-вучэльня на ўзроўні звычайнага „гайскул” або ў гімназіі. У манаstryры зрабіць гэта куды лягчой.

Шырокаму беларускаму грамадству манаstry дасць вакацыйны ў канцатыдніў адпачынак у атмасфэры рэлігійнага раздуму, пачуцця ў думаньні. Пры гэтым тут ня трэба будзе плаціць за кожную дробязь. Ахвяра на царкву пакрэкошт утрыманыя манаstry. Ахвяра на Уладжаныя памешканнія запоўніць пажыцьцё, а нат спадчыннае карыстанніе з яго, а гэтым дасць пойнасць для ўкладу быццам у собскую хату.

В. Васіліўскі

НЯДЫПЛЯМАТЫЧНАЯ „ДЫПЛЯМАТЫЯ”

Ужо сталася прынцыпам і традыцый, што Савецкі Саюз, пасылаючы ад трох сваіх рэспублікай дэлегаціі на гадавыя сесіі Задзіночных Нацыяў у Нью Ёрку, улучае ў іхні склад і па аднаму паэту ці пісьменніку. Робіць гэта, пэўнен-ж, ня дзеля дыпламатычных мэтай, — бо які там дыпламат з паэты ці пісьменніку, — а дзеля мэтай нутраннае прапаганды: каб такі пісьменнік, пабачыўшы ў Нью Ёрку тое, што яму ягоныя зверхнікі дазволіць пабачыць, а на тое, што пабачыў-бы ён сам, калі-б свабодна мог рухацца за акіянам, вярнуўшыся дамоў, напісаў, як-же цяжка жывуць працоўнікі ў капитальстві! Амэрыцы ёй якое, у прыграўнаніні да іх, радаснае ў пачасльве жыцьцё ў Савецкім Саюзе.

Гэта, аднак, ня зынеахвоніла партыйных верхаводаў Беларусі пасылациі і далей пісьменнікай на сесіі Задзіночных Нацыяў, адно змусіла іх рабіць перад гэтым адпаведныя „прафілактычныя” заходы. На сёлетній сесіі Задзіночных Нацыяў, тут адбываеца цяперак ў Нью Ёрку, на якасці „дыпламатычнай місіі”, на якую затрачаныя не малія грошы, аказалася зусім упустую.

Гэта, аднак, ня зынеахвоніла партыйных верхаводаў Беларусі пасылациі і далей пісьменнікай на сесіі Задзіночных Нацыяў, адно змусіла іх рабіць перад гэтым адпаведныя „прафілактычныя” заходы. На сёлетній сесіі Задзіночных Нацыяў, тут адбываеца цяперак ў Нью Ёрку, на якасці „дыпламатычнай місіі”, на якую затрачаныя не малія грошы, аказалася зусім упустую.

Пасыль выконваў гэту „дыпламатычную” місію некалькі разоў пасылаў Пятру Броўку. З пад ягонын пяtra, асабліва ў выніку паэздкі ў 1959 годзе выйшла ладне паклёніцкіх вершоў пра Амэрыку ў супраць Амэрыкі. Быў у складзе дэлегаціі БССР пасылаў Аркадзь Куляшоў. Амтыамэрыканскія выпадкі, выкліканыя гэтым пасылкам, знаходзімі ў вялікім цыклі ягоных вершоў „Новая книга”, напісаных на працягу 1961-1963 гадоў. Пару разоў на вядомаў Нью Ёрк у якасці „беларускага дыпламата” і Максім Танк.

Ц-Ж НІХТО І НІЧОГА НЕ ЗАБЫТА?

Яшчэ ў жнівені летася загадчыкі краінеднага адзелу Дзяржайнае бібліятэкі БССР імя Леніна, Васіліўскі, заклікаў вучняў, настаўнікаў, калгасынікаў, моладзь, камсамольцаў і пэнсіянераў — збораць матар'ялы да 50-гадовага юбілею Савецкага Саюза. Бось чаму ўжо ў кароткі час пасыль прыняцца пастановы аб манаstryры Япархіяльная Управа атрымала заяўленіе на 76.000 дал. пазыкі, апрача гэтага пяць сем'яў заказала пабудову памешканняў.

Япархіяльная Управа прадбачыла ўздел і іншарэлігійных беларускіх установаў. Таму зусім магчыма, што шмат манаstryрскіх уладжанінў можа быць выкарыстоўвана спульні ўсім рэлігіямі. Магчыма, што заплянаваны манаstryр разгледаецца перш-наперш як беларуская, а потым ужо як вузка пра-

таваць. Дарэчы таду будзе прыгадаць тут зачынене паседжанне ў Маскве ў

лотым 1956 году на 20-ым партыйным звездзе. На ім Мікіта Хрушчоў прыгадыўні быў крыху заслону прадзізвій гісторыі савецкага юлады, хоць, прайда, прамова Хрушчова дагэтуль не апублікаваная ў Савецкім Саюзе. Кажучы пра жыцце ў Савецкім Саюзе ў 30-х і 40-х гадох, Хрушчоў адзначыў, „самае грубас парушэнне сацыялістычнага законасці, катараванні ў гвалт, паклёніў ў самаабінавачанні бязвінных людзей, масавыя высылкі з родных мясцін ў цэлых народоў бяз ніякіх выняткаў і бяз ніякага апраўдання.”

Кажучы пра „ністачы” жыцця савецкіх людзей, і „прыхарашванне рэчайснасці”, Хрушчоў сказаў дэлегатам 20-га партыйнага звезды і пра тое, пра што кожны з іх сам

дасканальнна ведаў: „У нашым народзе зьявілася шмат лісьліцай ды сплюнілістых хвальшывага аптымізму ў хлускі”.

Гэтая вось публіка ў займаецца цяпер пісаньнем пра дайгі 50 год савецкага юлады.. Но ѹ запраўды: калі ніхто не забыты ѹ нічога не забыта, дык трэба было-б таксама казаць ды пісаць пра тое, што памятае народ, але чаго шмат хто з маладзейшых можа не ведаць: пра закатаваных, замораных голадам, загубленых у турмах і на высылках, пакалечаных на дольтах ѹ ў канцлягерах, абраставаных з агульналюдзікі і нацыянальных вартасцяў. Тады адно можна было-б сказаць, што 50-гадовы юбилей адзначаецца паводзія справядлівага давізу: ніхто не забыты ѹ нічога не забыта.

Я. З.

ЗЪ ДЗЕЙНАСЦІ ЗБМА Ў КЛІУЛЕНДЗЕ

10 ліпеня сёлета моладзь із ЗБМА падаваныя сталы з ежай і напіткамі.

Прамаўлялі кіраўнік Аддзелу ЗБМА Ул. Дунец, а. А. Крыт, В. Радзюк, С. Карніловіч, К. Кіслы і Ю. Гасцееў. Таксама выступалі з кароткімі разыўтальнімі прамовамі ѹ малодшы (прафіда, панагельскі). Усе жадалі шчасця, сілы ѹ вытрываласяці свайму сябры ѹ змаганні з тым самым ворагам, чырвоны біт якога топчыць і нашу родную зямлю. Наша моладзь у радах амэрыканскай арміі змагалася з камуністичнымі аграсарами у Кароі, а цяпера змагаецца ў Ветнаме. Траба спадзявацца, што надайдзе той час, запраўды змагарны, калі не толькі беларускія жаўнеры амэрыканскай арміі, але ѹ жаўнеры, што ўжо змагаліся з Маскалямі, пойдуть ў военны бой за вызваленіе нашасе Бацькаўшчыны Беларусі.

28 жнівеня Кіраўніцтва Аддзелу ЗБМА ладзіла разыўтальны абед для свайго сябры Янкі Лук'янчыка, які, як амэрыканскі жаўнер, выяждаў на фронт у Ветнам. Апрач ягоных сібровак і сябров Беларусі, было шмат знаёмых з іншых нацыянальнасцяў. Таксама былі прадстаўнікі ѹ беларускіх арганізацій ѹ Кліулендзе. Перад абедамі Аляксандар адолжыў у БАП-Царкве малебен, пасыль чаго ўсе звязаліся ѹ залю, дзе ўжо былі пры-

26 ЛІПЕНЯ 1966 ГОДУ, У DANVILLE, ILLINOIS

памёр

АЛЯКСАНДРА РУЖАНЕЦ-РУЖАНЦОУ

народжаны 12 жнівеня 1893 г. у Вязьме, выдатны бібліограф і публіцыст, заслужаны беларускі вайсковы грамадзкі дзеяч, дзеяны сябра Беларускага Інстытуту Навукі Мастацтва.

Аб чым з сумам паведамляе

Управа
Беларускага Інстытуту Навукі ў Мастацтва

ЗАКЛІК

Пав. Спадарыні ў Спадарове!

У Мэксыцы, дзякуючы родзічу нашаму там, Юрю Скарыне, патомку нашага славутнага др. Пранціша Скарыны, мы маем магчымасць падаваць радыям і друкаваць артыкулы і паведамленіні праз нацыянальныя прафесійныя спрэвы нашыя. Ведамы, ўсё пагішпанскі. Ні ў якім іншым краю такое магчымасць ня має, а ў Мэксыцы гэта можам разбіць дарма: мы плаціць ня мусім, і нам плаціць ня будуць.

Мэксыка вялікі край із саракма мілёнамі жыхарства. Край вядучы ў сярэдні Амэрыцы. Апрач таго, друкавае пагішпанску ў Мэксыцы будзе ѹ той або іншай меры разыходзіцца па ўсіх чысленых краёх гішпанскай мовы: у сярэдні

..Па воўчых тропах” М. Пасьлядовіч, а падарыўні ў беларускіх дыверсантаў і шпіёнаў, быццам закінутых у Беларусь амэрыканскай разыўтальнай. Гэта і ў дэктэрына-прыгодніцкай аповесці Паўла Кавалёва мова пра тое, як амэрыканскі імпэрыялістичны сініліўлі Беларусі свайго шпіёна, беларускага палітычнага эмігранта Хвядоса Струка ѹ як, дзякуючы бальшавіцкай пільнасці беларускага жыхарства, ён хутка пападаеца ѹ руку савецкіх органаў бясльпечнасці. У ваповесці поўнай варгасднай хлускі супраць БНР, беларускіх эміграцыйных дзеячоў і асабліва супраць Амэрыкі.

За такое паклёніцтва амэрыканскія юлады мусілі-б на дзяцькіх вязніцаў, якіх выніку ўжо ўзялі. Не зважаючы на гэта, яшчэ перад выездам у Нью Ёрку яго прымусілі напісаць і апублікаваць паклёніцкую аповесць „Падзенне Хвядоса Струка”, што была надрукавана ў 6-ым і 7-ым нумарах „Полім’я”.

„Падзенне Хвядоса Струка” — гэта твор з катэгорыі ведамых ужо пісаных на заказ савецкіх органаў бясльпечнасці каля 10-ёх год таго, які апавесці ў якасці „беларускага дыпламата” і Максім Танк.

Для нас-жа цікава ведаць, якіх толькі спосабаў на ўжыўваюць Саветы, каб змусіць сваіх паэту і пісменнікаў аб тым і так, які прадыктуюць ім партыя.

Ст. Ст.

Паўднёвой Амэрыцы, на Піліпінах, у самой Гішпаніі і інш. Грэх быў, націянальны выступ, калі-б мы з гэтага не скaryсталі.

Дык, дзеля арганізаціі систэматычнага карыстання з менаванае магчымасці, пры Крывіцкім Навуковым Т-ве Пр. Скарыны за-кладаецца СЭКЦІЯ ДРУКУ АРАДЫЯ ПАГІШПАНСКУ.

Просім належыць да менаванае Сэкціі і прычыніцца да менаванае спрэвы чым мага. Адны з Вас магуць пісаць ведамкі да радыя, артыкулы ѹ паведамленіні да газетаў а часапісаў; другія перакладаць на гішпанскую мову; трэціяя могуць памагчы тэхнічна (друкаваныне на машынцы ѹ інш.); чацвертыя хайдзіць на падзялі плаціць Мэксыканцам за друкаваныне ѹ іх нашага матар'ялу, некаторыя невялічкія, але систэматычныя, выдаткі будуць. Спадзяемся, што тэксты да друку ѹ радыя будзіць мец дарма. (Такая ўжо наўсядзіла працаўніцтва, што наўсядзіла плаціць пісменнікам, якія пісаваюць на мове гішпанскую.)

Кружэлка загалоўленая „Скарбница беларускіх народных песьняў — Г”. Выдадзеная яна ў прыгожай аформленій цвярдай вокладкі. На адваротным баку вокладкі ў вангельскай мове пададз